

Châng thlan: *Thupuan 13:1–18.*

Zirlâite tân:

Hriat tûr: Sakawlh pahnihten an entîr thuneitu pahnihte chu an eng nge ni tih an hria ang a, anmahni nêna inzawmna nei thil thlengte chu an hre bawk ang.

Vei tûr: Pathian chibai bûknaa an rilru puthmang chu an thunun ang.

Tih tûr: Hrilhlâwkna thlen famkimzia tilangtu thilte chu an chhinchhiah ang a, khawvêl kal dân thununtu Pathian chu rinna tûr chhan dangte pawh an zawng zêl ang.

THUPI TËHEN

I. Hriat tûr: Babulon leh America

- A Tuifinriat ațanga lo chhuak sakawlh chu Roman Catholic Kohhran hi a ni tih tilangtu engte nge awm?
- B Lei ațanga lo chhuak sakawlh chu United States of America hi a ni tih tilangtu engte nge awm?

II. Vei tûr: Rilru sosâng thununna

- A Eng vângin nge rilru nawmna ringawt hi chu Pathian awmpuina chang tih tilangtu rintlâk a nih loh?
- B Engtin nge Pathian chibai i bûkna rilrûte kha Pathian dik tak nên a inrem ngei a ni tih i hriat theih ang?
- C Eng vângin nge sakawlh lama țangte pawh i hmangaih tho a ngaih le?

III. Tih tûr: I Pathian chu bêl tlat rawh

- A Chibai bûkna dik lo thlêmna tlânglâwn ber chu eng nge ni?
- B Engtin nge Babulon ațangin i chhuah ang?
- C Eng vângin nge Babulon ațanga chhuah chu a huhâng tlânsan tûrin a tâwk loh?

KHÂIKHÂWMNA: Babulon-in a tum ber chu khawvêl zawng zawng amah chibai bûktîr a ni.

INZIRTÎR DÂN TËR

RAHBI 1—Chawk phûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Thupuan 13:10.*

THLARAU THANNA ATÂNA THU PAWIMAWH: *Thlarau nun chu mahni indah pawimawh berna ni lovin, Pathian dah pawimawh berna leh, Pathiana rinna nghat nun a ni zâwk a. Chibai bûkna dik tak chu inkhâwm hona neih leh hun tha tak hman hona a ni ringawt lo baw. Ringtu dik takte zînga tel ve rîkngawt pawh hi chibai bûkna dik a ni chuang lo. Chibai bûkna dik tak chuan thinlung taka Pathian biakna a kâwk a ni.*

ZÎRTÎRTÛTE TÂN BÎK: *Thupuan 13-a sakawlh pahnihten an entîr thuneitu pahnihte hi eng nge ni tih kan hriatna chuan, tûna kan awmna hi hrilhlâwkna hunah eng nge ni tih hrethiam thei tûra min puih dâwn bâkah, chumi rema nung thei tûr pawh chuan min hruai baw dâwn a ni. Hêng sakawlh pahnihte hi tûte nge an nih tih tilangtu thil thleng tawh eng nge awm sawi la. History lehkhabu tha leh rintlâk, nger leh thlêk bîkna lam nei miah lote chhiar ang che. Tûn kêr zirlâiin a tum ber chu Pathian dik tak hnêna inpêkna leh amah chibai bûk tûra mi tihphûr a ni.*

Sawi hawn nân: Pathian kohhran dik tak nia inchoh hi pâwl tam tak an lo chhuak tawh a. Hetiang pâwl chhuakte chhân lêt dân tûr chu kan lo than lenna kohhran zidinga nghet taka awm hi a nih dân sawi ho rawh u.

Sawi ho tûr:

- ① Engtin nge hetiang pâwl chhuak lo tam ta êm êm mai hi kan hrilhfiah ang?
- ② Kohhran zidinga humhimna zawn ngawt chu a dik lohna a awm vê tho em? Kohhrana nghet taka awm chung sî, Loadikei kohhran (*Thup. 3:17*) ang maia mahnia nihna lungâwi ve ngawt chuang baw sî lovin engtin nge kan awm theih ang?

RAHBI 2—Zawng chhuak rawh

ZÎRTÎRTÛTE TÂN BÎK: Tûn kêr zirlâi hi fîmkhur tak leh mi mitmei vêng tak chung a zirtîr a pawimawh khawp mai. A

hmasa berin, sakawlh pahnihte chu tûnlâi huna thil thlengte ênga tûte nge an nih tih sawi phawt tûr a ni. Chumi hnû chuan, thu inchuh ber chu eng nge ni tih sawi lang leh la. Kohhran ziding nia mîte ngaihin a zirtîrte hnualsuat chu kan thlarau nun atâna a pawimawhna sawi ho rawh u. I thil sawi dânah mîte ngaihthlâk nuam tih zâwng leh, rin ngam tûr zâwng ngaihtuah la. A dik ngei a ni tih tifiaktu tûr thil sawi tel zêl bawk ang che.

ZIR ZÂUNA

I. Babulon leh a thurualpuite (*Thupuan 13:12*)

Tuifinriat aţanga lo chhuak sakawh awm dân hian Daniela 7-a ramsa palîte a târlang a—a hmasa pathumte chu sakeibaknei te, savawm te, leh keitê te an ni (*Thup. 13:2; Dan. 7:2–6*). Mahse a sawi tum ber chu ramsa palîna hi a ni a (*Thup. 13:1; Dan. 7:7*). Hê ramsa palîna pianhmang, Johana rilru la bertu chu a ki tê tak tê hi a ni bawk. Hê ki tê tak tê ang bawk hian tuifinriat aţanga lo chhuak sakawlh pawh hian Pathian thiltihtheihna chu a rawn luahlân a, amah chu chibai bûk zâwk tûr niin a insawi a ni.

Amah chibai bûktûte thu sawi, “Sakawlh ang hi tu nge awm?” tih ţawngkam hi hmâsâng Israel mîten Pathian chibai an bûknaa an chham thin, “Nang ang hi tu nge awm, AW LALPA?” (*Exod. 15:11, NKJV; Sâm 35:10*) tih entawna an chher chawp a ni a. Ki tê tak tê ang bawkin he sakawlh pawh hian thla 42 chhûng Pathian mîte tihduhdah hnâ a thawk ve dawn a, chu chu ki tê tak tê thuneih hun chhûng, “hun khat leh hunte leh hun chanve” nên intlukin, A.D. 538 khân a inţan a, A.D. 1798 khân a tâwp. Chuti a nih chuan tuifinriat aţanga lo chhuak sakawlh hi ki tê tak têk kha a ni a, chu chu Roman Catholic Kohhran ngei hi a ni tihna a ni.

Thupuan Bûa kan hmuh inlârna hian ki tê tak tê chu tu nge ni tih kan hriat theihna tûrin a chhinchhiaha dang pakhat min hrilh leh a. Hê ki tê tak tê (tuifinriat aţanga lo chhuak) hian hliam na tak a tuar ang a, a hûhâng pawh eng emaw chen chhûng chu a

hloh rih dâwn a ni; mahse a hliam chu a dam leh dâwn a, mîte chawimawirawn a hlawh leh ang (*Thup. 13:3, 8*).

Hê a hliam tawrh a sawi hi French Revolution-in kohhran a nêkna kha a ni a, Napoleon-an kum 1798-a pope man a, lung ina a khung tâkna kha a kâwk lehzual bîk bawk. A hliam tawrh “dam leh” tih hian kum zabi sâwm leh pakuana ațanga kohhran hûhângrawn lian chho leh kha kâwkin pope chu dik lo thei lo nia pawm tûr a ni tih thu chhuah a ni ta hial a (1870). Tûn ang rênga pope-in mîte ngaihsânrawn leh huhâng a neih len hi a la awm ngâi lo.

Ngaihtuah teh: Thupuan Bû-in sakawlh palîna hi mîte tiduhdahtu a nihzia a sawi chu engte nge ni?

II. Chibaibûkna Dinhmun Hlahawm (*Thupuan 13:16, 17*)

Johana hian tuifinriat ațanga lo chhuak sakawlh a hmuh hnû-ah sakawlh dang pakhat, lei ațanga lo chhuak chu a hmuh leh a. Hê sakawlh hian tuifinriat ațanga lo chhuak sakawlh kharawn thlâwpin, amah chibai bûk tûrin mîte a nawr dâwn a ni (*Thup. 13:12*), dragon-in sakawlh chibai bûk tûra mîte a tilui ang chiah khân (*Thup. 13:4*).

Tûnah chuan lei ațangin sakawlh dang a lo chhuak leh ta bawk a, tuifinriat ațanga lo chhuak sakawlh chibai bûk a phûtna pawh nemngheh nawn a ni leh ta. Tuifinriat ațanga lo chhuak sakawlh chu chibai bûk a nih theih nân lei ațanga lo chhuak sakawlh hian a thuneihna a hmang dâwn a ni.

Johanin inlârnaa a thil hmuh a sawi chhuah dân hian Daniela 3 chanchin min hriatchhuahtîr a, khatah khân Nebukadnezzara chuan a mumanga a hmuh (Daniela 2) ang milim siamin, chu a milim siam chu chibai bûk tûrin mi zawng zawng hnênah thupêk a chhuah a. Chibai bûk duh lote chu tihhlum tûr an ni (*Dan. 3:4, 7*). Chutiang chiah chuan, lei ațanga lo chhuak sakawlh pawh hian “sakawlh lim chibai bûk vê duh lo zawng zawng chu a tihhlumtîr dâwn a ni” (*Thup. 13:15, NKJV*).

Thupuan Bû vêk hian lei aṭanga lo chhuak sakawlh chu eng tianga chibai bûk tûr nge a nih tih pawh a sawi nghâl bawk a: sakawlh chibai bûktûte chuan an kutah leh an chalah chhinchhiahna an dawng ang (*Thup. 13:16*). Hê ṭawngkam hian Juda-ten Pathian thupêkte zâwm vek tûrin an inpum pêk a nih entîr nâna (*Thuf. 3:3, 6:21, 7:3*) an kut leh an chala *tefillin* an tâwn beh ṭhin kha (*Deut. 6:8*) mi a hriat chhuahtîr a, kut leh chala an phuar beh kherna chhan pawh an thiltihte (kut) leh an ngaihtuahna (chal) an hmanna ber a nih vâng a ni.

Hê chhinchhiahna hi Thupuan 14:9-ah pawh kan hmu leh a, chutah chuan thil siam nêna sawi zawm niin, Sabbath hi a kâwk zual deuh bîk a (Zirlâi 6-na en la). Han chhui han chhui hian lei aṭanga lo chhuak sakawlh tih hian United States of America a kâwk ngei niin a lang. Mahse hê hrihlâwkna hi a famkim a la thleng rih lo va. Hêng a hnuaia kan sawite hian lei aṭanga lo chhuak sakawlh chu tu nge ni tih kan hriat theihna tûrin min pui dâwn a ni:

1. Hê sakawlh hi chu tuifinriat aṭanga lo chhuak sakawlh nêna kha chuan a inang lo: sâkhaw mî a ni lo va, chibai bûk tûr lah a ni hek lo (*Thup. 13:12, 15*). Ram rorêlna fawng chelhtu a ni a; mi tihlum theihna a nei bawk (*Thup. 13:15*); tin, sum leh pâi leh ei-bâr zawna thilah pawh mi hrêk theihna a nei a; a duh chuan lei leh hralh a khap thei a ni (*Thup. 13:17*).

2. Hê sakawlh hi tuifinriat aṭanga lo chhuak sakawlh lo lan hnua huhâng rawn nei vê chauh a ni a, tuifinriat aṭanga lo chhuak sakawlh hliam a tuâr hnû-ah a tih tûrte a rawn tih ve ṭân nghâl (*Thup. 13:12*); chu chu kum zabi sâwm leh pariatna tâwp lam kha a ni.

3. Hê sakawlh hian mîze mak tak mai a nei a. Berâmno ang takin a lang a (*Thup. 13:11*), chu chuan hrehawm tuar thei Isua Krista a entîr. Mahse dragon ṭawngin a ṭawng dâwn thung sî a; thiltihtheihna nasa tak a nei bawk. Tuifinriat aṭanga lo chhuak sakawlh ang kha ni lovin, ani hi chu mihringte la luah lum loh “lei” (khawmual) aṭanga lo chhuak a ni vê thung.

4. Hê sakawlh hian khawvêla awmte hneh thei tûrin thuneihna leh huhâng a neih chu a hmang dâwn a, khawvêl ram hrang hrangte zîngah thil a ti thei lawr lak dâwn a ni.

Johana hian sakawlhthe hi a dem a ni ngawt lo va. Thupuan Bû-in a tum hi thil dik lo ti nia mi dangte kawh chhuah a ni lo. Chutiang chu ni lovin, Babulon ațanga chhuak tûr (*Thup. 18:2*) leh kan rinna leh kan beiseina tichak leh zual tûra min kohna a ni zâwk (*Thup. 13:10*). Pathian Thûa rinna kan nghah phahna tûr a ni. Pathian chu khawvêl kal dân thununtu a ni a, amah chu Pathian dik tak leh chibai bûk tûr awm chhun a ni tih kan hriat theihna tûr a ni.

Ngaihtuah zui tûr/a taka nunpui tûr zawhnate: Lei ațanga lo chhuak sakawlh nihphung engte hi nge United State of America zia nêna inang awm? Thupuan Bûa a sawi ang hi America khuan a rawn tifamkim chho zêl a ni tih tilangtu eng thilte nge thleng? Eng vângin nge Sabbath hi chibai bûkna fiahna ța ber a nih? Hrilhlâwkna lo thleng famkim hian i thlarau nunah eng nge nghawng a neih? Berâm leh dragon zia nei kawp sakawlh hian engtin nge hrilhlâwknaa United States zia chu a tihlan?

RAHBI 3—A taka nunpui tûr

ZÎRTÎRTÛTE TÂN BÎK: Internet-ah hian hrilhlâwkna chungchâng thu tam tak chhawp chhuah a ni a. Thil mak deuh mai chu, mi tam tak hi chuan Pathian hi a awm pawh an ring lo va, rinna awmze nei lo mai niin an ngâi. Nimahsela, horoscope-te erawh an bih peih leh êm êm lawi sî a, an hma hun a êng zâwnga lo hrilhsaktu tûrte pawh an pan châmchî baw. Eng vânga chutiang ti nge maw an nih le?

Ngaihtuah zui tûr/a taka nunpui tûr zawhnate:

① Engtin nge Thupuan Bûa hrilhlâwknaate hi a tak taka lo thleng thei lo tûr hrilhfiahnate lakah kan invên ang?

②Engati nge Thupuan Bû hi hrilhfiah dân hrang tam tak leh inkalh tak takte a awm le?

RAHBI 4—Boruak siam rawh

ZÍRTÍRTÛTE TÂN BÍK: Pope Francis-an United States a tlawh chanchin an sawi dân hi sawi ho teh u: “Berâmpu anga lo kalin hmun hrang hranga awm a berâmte chu a rawn ngaihsak êm êm mai a, chu a thiltih chuan Pathian awm ringhleltûte rilru meuh pawh a hneh hlê. . . . Tûn hmâ pawhin hetiang thil hmuhnawm tak hi kan lo hmu tawh thîn: Paul VI kha US tlawh hmasa ber pope a ni a, kum 1965 khân a lo kal, chu chu Vatican II an neih tan kum chiah a ni. . . . John Paul II khân kum 27 pope a nih chhûngin US-ah wawi sarih zet a rawn zin a. . . Mahse Pope Francis-a anga mipui maktaduai têlin an rawn hmuh a, chibai an rawn bûk hi chu tû mah an la awm lo. Ani hi chuan Google Hangout te tiin, Twitter-ah pawh zuitu mi maktaduai 20 chuang zet a nei a ni.”—*Time*, Oct. 5, 2015, pp. 36, 40.

Tih tûrte: Thupuan 13-a hrilhlâwkna thlen dik dân tilangtu inziah chanchinbu hluite la khâwm rawh.